

nössä tuomiokapituli ja piispa saavat soveltuvuustutkimuksesta tiedokseen vain nuolikuvion, jossa näkyy testaajan tiivistämä arvio opiskelijan kokonaissoveltuvuudesta. Nor-tomaan tutkimus paljastaa, että soveltuvuustutkimuksella ei ole käytännön merkitystä ammatillisten pohdintojen kannalta. Se ei myöskään anna eväitä testattavien omaan kehittämistyöhön, vaikka testaaminen koetaan varsin hyödylliseksi yleisellä tasolla. Testaamisen hyöty on siis varsin marginaalinen suhteessa tavoitteisiin. Herää kysymys, tarvitaanko papin työstä kiinnostuneiden testaamiseksi nykyistä massiivista ja kallista testausjärjestelmää – varsinkaan nyt, kun seurakuntien taloustilanne kiristyy kirkosta eroamisten seurauksena entisestään ja taloudelliset ongelmat hiertävät jopa kirkon perustyön toteutusta.

Teoksen johdanto-osassa ja yhteenvedossa kerrotaan, että teologiselle alalle hakeutuneiden lukumäärä on vähentynyt 2000-luvulla. Vastaavasti opiskelemaan valittujen suhteellinen määrä on noussut. Ilmiö herättää teoksen kirjoittajissa huolen teologisen koulutuksen tulevaisuudesta ja opiskelija-aikeksen mahdollisesta heikkenemisestä. Heti teoksen tarkastelukauden (vuoteen 2012 asti) jälkeen hakijoiden lukumäärä kääntyi kasvuun. Helsingin yliopiston hakijatilastoista selviää, että vuonna 2012 teologiseen tiedekuntaan haki 619 henkilöä, mutta vuonna 2014 peräti 857. Vastaava ilmiö on näkynyt myös Itä-Suomen yliopistossa: vuonna 2012 läntistä teologiaa pyrki opiskelemaan yhteensä 212 hakijaa, ja vuonna 2014 hakijoita oli 291. Valintakokeessa olleista 66 prosenttia valittiin *Teologiksi kasvamassa* -teoksen mukaan Helsingin yliopiston teologiseen tiedekuntaan vuonna 2012 (hakijatilastojen mukaan peräti 70 prosenttia; mistähän ero johtuu?). Vuonna 2014 vastaava luku oli 47 prosenttia. Tilanne ei siis vaikuta enää yhtä huolestuttavalta kuin kirjan julkaisuajankohtana, sillä teolo-

gian opiskelu on alkanut houkutella aiempaa enemmän.

Uutena haasteena, jota teoksessa ei juurikaan käsitellä, on teologien työllistyminen. Erityisesti papin ja uskonnonopettajan tehtäviin on vaikea päästä, vaikka tutkinto olisi valmiina ja ammatti-identiteetti kunnossa. Marraskuussa 2014 julkaistun Kotimaa24-lehden artikkelin mukaan Etelä-Suomen hiippakunnissa on työttömiä teologeja, jotka ovat odottaneet pappisviikimystä jopa usean vuoden ajan. Siksi teologien – myös papin tai opettajan työhön ensisijaisesti suuntautuvien – pitää harkita sivuaineensa erityisen huolellisesti. On valmistauduttava ammat- ti-identiteettiin muokkaamiseen, jota koulutusta pystyisi hyödyntämään muissa uskonnollista asiantuntijuutta vaativissa yhteiskunnan, kulttuurin tai yritysten työtehtävissä.

Pääosa *Teologiksi kasvamassa* -teoksen uranvalintaa koskevista artikkeleista käsittelee kirkon tehtäviä, mutta myös muita mahdollisia urapolkuja olisi voinut käsitellä nykyistä monipuolisemmin. Teologien onneksi monikulttuuristuminen, kriisinhallinta ja kehitysyhteistyö lisäävät uskontojen asiantuntemuksen tarvetta työelämässä. Uravalinnan vaihtoehtojen kannalta olisi kiinnostavaa tietää, mihin Maria Buchertin kuvaamat papin työstä luopuneet ovat lopulta sijoittuneet.

Kirjan toimittajat ovat tehneet suuren työn kootessaan erilaisin metodein toteutetut tutkimukset yhdeksi selkeäksi esitykseksi. Teosta voi lukea juonellisena kokonaisuutena teologian opiskelijoiden opinpolkua seuraten. Suorat lainaukset opiskelijoilta Kati Niemelän, Maria Buchertin ja Lassi Pruukin artikkeleissa elävöittävät lukukokemusta. Suosittelisin kirjaa erityisesti teologisen tiedekunnan opettajille ja kaikille opinto-ohjaukseen osallistuville, koska kirja paljastaa joitakin teologian opiskelijoille tyypillisiä ongelmakohtia. Se antaa osviittaa opiskelijoiden erilaisista ammatillisista tavoitteista ja oppimistavoista, joten

se on hyvä apuväline myös teologian opiskelijoiden työssäoppimiskäskön ohjaajille. Lisäksi kirja soveltuu mainiosti teologiaa opiskelevien oman reflektion avuksi. Liiteosan kyselylomakkeet antavat täsmällistä taustatietoa tutkimustulosten lukemista varten. Toisaalta ne antavat työvälineen, jonka avulla kirjan luki- ja voi pohtia omaa suhdettaan hengellisyyteen, polkuaan kohti teologista asiantuntijuutta sekä ammatillisen osaamisensa ulottuvuuksia.

Hanketutkimus jatkuu vielä opintonsa vuonna 2010 aloittaneiden seurantatutkimuksena, jossa selvitetään työelämään siirtymiseen liittyviä prosesseja sekä ammatillisen suuntautumisen pysyvyyteen ja muutokseen vaikuttavia tekijöitä. On mielenkiintoista aikanaan lukea, miten teologien ammatillinen kasvu on jatkunut työelämän eri konteksteissa. *Teologiksi kasvamassa* -teoksen tuloksia voi jo nyt alustavasti verrata Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuun *Kutsumusta, auttamista ja itsensä toteuttamista*, jossa Kati Niemelä raportoi kirkon akateemisten keskuudessa toteutetun jäsenkyselyn tuloksia. Vaikuttaa siltä, että samat tekijät, jotka houkuttelevat teologian opiskelijoita kirkon alalle, myös pitävät heidät siellä ja edistävät työhyvinvointia.

TEIJA PITKÄNEN
TEOL. MAIST., PORI

PÄIVI PIETILÄ &
PEKKA LINTUNEN

Kuinka kieltä opitaan: Opas vieraan kielen opettajalle ja opiskelijalle. Helsinki: Gaudeamus 2014. 252 s.

Tartuin Päivi Pietilän ja Pekka Lintun- sen toimittamaan kirjaan viime luku- vuonna Uuden testamentin kreikkaa opettaessani. Pohdin paljon, miten kannattaa ja pitää opettaa, jotta opiskelija voisi innostua uudesta ja

monimutkaisesta kielestä. On opiskelijoita, jotka innostuvat ja oppivat, eikä opettajan tarvitse kuin ohjata prosessia ja selittää (parhaansa mukaan) hankalia kohtia. Sitten on heitä, joille kielioinnit, klassiset tai nykykielet, ovat todellinen haaste. Miten opettaja voi tukea oppimista?

Kuinka kieltä opitaan sisältää kymmenen lukua, jotka tarjoavat perustietoa kielten oppimisesta ja opettamisesta eri näkökulmista ja uusimman tutkimuksen valossa. Kirjoittajat ovat englannin, ruotsin, ranskan ja venäjän kielten opettaja ja vieraiden kielten didaktiikan edustaja Turun ja Helsingin yliopistoista. He ovat suunnanneet kirjansa opettajille, opettajiksi aikoville sekä kieliä opiskeleville. Heti alkuun voin sanoa, että mielestäni kirja onnistuu kahden erilaisen kohderyhmän tavoittamisessa. Se ei vaadi varsinaista kielitieteilijän tai opettajan koulutusta, vaan on kirjoitettu selkeästi ja tietokirjatasolla. Luin sitä välillä opettajan, välillä kieliä opiskelevan näkökulmista.

Kompaktissa kirjassa on kymmenen lukua. Neljä ensimmäistä taustoittavat kielitaitoa ja kielen oppimista. Ensimmäisessä luvussa ”Kielen oppiminen ja opettaminen” Pietilä ja Lintunen avaavat kielitaitoa ja sen merkitystä. Luku esittelee kirjassa ja tutkimuksessa käytettyjä peruskäsitteitä (kielen oppiminen vs. omaksuminen, toinen kieli, kielisyöte) sekä kielitaitoa eri aspekteineen. Jo tämä luku avaa yhden eron vieraiden (nyky)kielten ja klassisten kielten opiskelun välille. Kielen oppiminen ja omaksuminen kietoutuvat toisiinsa silloin, kun ympäristö tarjoaa kielen omaksumista edistävää syötettä. Ehkä yksi syy klassisten kielten työläyteen on kielisyötteen vähäisyys. Kiinnostava tieto on sekin, että maailmanlaajuisesti yksikielisyys on poikkeuksellista: suurin osa maailman lapsista kasvaa kaksitai monikielisessä ympäristössä.

Toisessa luvussa ”Mitä kielitaito on” Outi Veivo esittelee kielitaidon käsitteessä tapahtuneita muutok-

sia 1900-luvun puolivälistä alkaen sekä eurooppalaista kielitaidon viitekehystä ja sen taustalla vaikuttavia näkemyksiä. Päivi Pietilän kirjoittama kolmas luku, ”Yksilölliset erot kielenoppimisessa”, valottaa kielten oppimisen yksilöllisiä eroja sekä oppimiseen vaikuttavia tekijöitä. Näitä ovat kielellinen lahjakkuus, motivaatio, persoonallisuus, ikä, oppimistyyli ja oppimisstrategiat. Luku tarjoaa kiinnostavaa ja sopivan yleistajuista tietoa, halusipa tutustua itseensä oppijana tai miettiä, mikä vaikuttaa eri opiskelijoiden menestykseen. Luku voi auttaa ymmärtämään, mistä on kyse, kun koulussa kieliä vaivata oppinut kokee klassisten kielten opiskelun vaivalloiseksi, kun taas toinen, koulussa kielten kanssa taistelut, yllättyy iloisesti.

Heini-Marja Järvisen ”Katsaus kielenoppimisen teorioihin” esittelee kielten opetuksen taustalla vaikuttaneita teorioita. Näistä psykolingvistiset teoriat painottavat kielen oppimista tai omaksumista yksilön sisäisenä prosessina, kun taas sosiolingvistisissä teorioissa korostetaan kielen oppimista osallistumalla, sosiaalisessa vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Järvisen painottaa molempien viitekehysten merkitystä tutkittaessa kielen oppimista.

Koin, että kirjan alkupuolen luvut auttoivat refleктоimaan kielen oppimista ja pohtimaan, mitä eri asioita kielitaidolla voidaan tarkoittaa. Varsinkin ensimmäisen klassisen kielen kohdalla joutuu kohtaamaan ison, klassisten kielten ja nykykielten välisen eron. Opiskelu voi vaikuttaa työlämmältä ja kuivakkaammalta, päntätään kielioppia ja suomenneetaan muinaisia tekstejä. Vaikka erot näyttävät olevan menetelmissä, todellinen ero on opiskelun ja opettamisen tavoitteissa. Toisen ja vieraan kielen kouluopetuksessa korostetaan kommunikatiivista kompetenssia: tavoite on oppia kommunikoidaan kielellä, käyttämään sitä erilaisissa tilanteissa eri tarkoituksiin.

Heini-Marja Järvisen ”Kielen opettamisen menetelmiä” siirtää

painopisteen menetelmiin. Tätä osaa kirjasta luin pitkälti opettajana, kehittääkseni omia menetelmiäni. Järvisen käy läpi erilaisia, osin jo historiallisia menetelmiä, jotka hän jakaa niihin, joissa kieli on opetuksen kohteena ja niihin, joissa opitaan kieltä kommunikaatiovälineenä sekä humanistiseen kieltenopetukseen. Luvun alussa esitellään historian jäänteinä ja ehkä hiukan varoittavanakin esimerkkinä kielioppi-käännös-menetelmä, joka kirjoittajan mukaan perustui klassisten kielten opetukseen. Tämä hiukan mietitytti minua. Klassisten kielten opiskelun tavoitteet eivät voi olla samat kuin nykykielten opetuksen tavoitteet – emme opeta tilaamaan kahvia tai kysymään tietä lentokentälle muinaiskielellä – mutta tietysti näitäkin kieliä voi opettaa muilla kuin kielioppi-käännös-menetelmällä. Tunnustan kuitenkin syyllistyneeni menetelmään, joka on tarpeen vanhojen kielten kohdalla. Luvun lopussa Järvisen arvioi menetelmiä ylipäätään ja toteaa niiden edut ja haitat. Menetelmät auttavat suunnittelemaan opetuksen ja tuovat siihen rakennetta. Mikään menetelmä yksinään ei silti auta oppimaan: opettaja voi eri oppimistilanteissa tukea opiskelijoita, he oppivat eri tavoin.

Marketta Sundmanin kuudes luku, ”Kuinka kielioppia opitaan ja opetetaan” sekä Marja-Leena Niitemaan seitsemäs luku, ”Kuinka vieraan kielen sanoja opitaan ja opetetaan” ovat varsin hyödyllisiä opettajan näkökulmasta, mutta ne auttavat myös kielen opiskelijaa reflektoidaan kieliopin opiskelua ja vaikka hakemaan itselleen soveltuvia opiskelumenetelmiä.

Sundman avaa aluksi sanan ”kielioppi” eri merkityksiä sekä esittelee ja arvioi kahta kieliopin opettamisen tapaa, eksplisiittistä ja implisiittistä. Varsinkin äidinkielen kielioppia opitaan paljon implisiittisesti, luonnostaan. Eksplisiittinen opetus koetaan usein kuivaksi ja työlääksi, mutta Sundman paljastaa kieliopin

opiskelun hyötynäkökohtia. Kyky kielten omaksumiseen heikkenee jo murrosiän jälkeen, mutta analyyttisen oppimisen kyky kehittyy. Kieliopilla voi kompensoida omaksumiskyvyn vähentymistä ja nopeuttaa huomattavasti kielen oppimista. Myös silloin kun kielellinen syöte on vähäistä, kielioppi toimii oikotienä. Toisaalta Sundman kertoo, että vaikka tarjolla olisi paljon kielisyötettä, kuten kielikylypöpetuksessa, vieraan kielen oppija tarvitsee kielioppia hiokseen kielitaitoaan. Luvun lopussa tarkastellaan kieliopin opettamisen menetelmiä ja haasteita sekä induktiivista ja deduktiivista kieliopin opettamista. Mikään ei toimi yksinään, mutta eri menetelmien yhdistäminen kannattaa: tarvitaan kielioppia, harjoittelua ja kielisyötettä.

Marja-Leena Niitemaa aloittaa oman lukunsa tarkastelemalla sanan käsitettä ja esittelemällä lyhyesti, mitä on sanojen osaaminen. Hän esittelee yksilöllisen sanavaraston eli mentaalileksikon käsitteen ja kertoo sanojen muodostamasta verkostosta. Alaluku Miten sanoja opitaan tarjoaa näkökulmia sanojen oppimiseen. Oppijan ominaisuudet – oletko visuaalinen vai auditiivinen, kinesteettinen vai analyyttinen oppija? – sanojen helppous ja vaikeus sekä oppimisympäristö tuovat mukaan omat tekijänsä. Moni opiskelija joutuu kantapään kautta oppimaan, ettei (sanojen) oppimiseen riitä aistihavainto, näkeminen tai kuuleminen. On aktiivisesti edistettävä sanojen siirtymistä työmuistista pitkäkestoiseen muistiin. Edelleen jakso ”Miksi, mitä ja miten opetetaan” tarjoaa erilaisia menetelmiä sanojen oppimiseen ja sanaston opettelemisen tukemiseen. Jakson lopussa esitellään mahdollisuuksia soveltaa tietotekniikkaa sanaston opiskelussa. Niitemaa korostaa, että sanavaraston laajuus on yksi kielitaidon avaintekijöistä; lähelle itsenäisen kielenkäytön tasoa pääsee jo 2000 yleisimmän sanan avulla. Kaikkiaan luku sanoitti omaan opiskeluun ja opettamiseen liittyviä

havaintoja sekä monipuolista näkemystä sanojen opiskelusta ja sanavaraston rakentumisesta.

Kieliopin ja sanaston jälkeen Pekka Lintusen luku ”Ääntämisen oppiminen ja opettaminen” kertoo ääntämisen osa-alueista ja siitä, miten ääntäminen kehittyy. Artikkeliksi keskittyy tarkkuuteen, mutta myös ääntämisen sujuvuus ja puheen rytmittäminen ovat tärkeitä ääntämisen osatekijöitä. Uuden testamentin kreikan opetuksessa pysytellään pääasiassa hollantilaisen Erasmus Rotterdamilaisen kehittämässä teoreettisessa ääntämisessä, jota kukaan kreikankielinen ei ole ikinä käyttänyt. Miksi tulevaisuudessa ei olisi mahdollista siirtyä historialliseen kreikan ääntämykseen? Chrys C. Caragounis keskusteleekin historiallisesta ääntämyksestä teoksessaan *The Development of Greek and the New Testament* (2007) ja myös tuore englantilainen Uuden testamentin kreikan oppikirja, B. H. McLeanin *New Testament Greek: An Introduction* (2011), opettaa historiallista ääntämystä ja antaa Erasmus-ääntämisen vain lisätietona. Uskon, että historiallisen ääntämyksen tavoittelu herättäisi kielen elämään ja avaisi siihen uusia ulottuvuuksia.

Kirjan päättävät Riitta Pyykön ”Kulttuuri kielenopetuksessa” sekä Pekka Lintusen ja Outi Veivon ”Kuinka kielitaitoa arvioidaan”. Lopussa on liitteenä Euroopan neuvoston kielitaidon viitekehyksen itsearviointitaulukko, kirjallisuusviitteet, kirjallisuusluettelo, tiivis hakemisto sekä lyhyesti tiedot kirjoittajista.

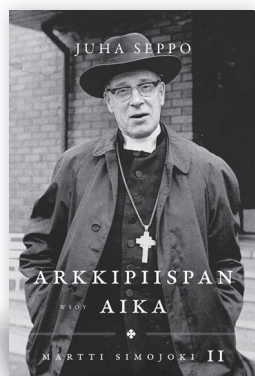
Joka luvun päätteeksi lukija saa pienessä laatikossa pohdintatehtäviä mietittäväkseen sekä muutamain vinkin lisälukemiseksi. Pidän näitä pohdintatehtäviä onnistuneina. Niitä voi tehdä itsekseen, mutta kirjaa voisi hyödyntää opetuksessakin antamalla lukutehtäväksi jonkun luvun kirjasta ja keskustelemalla siitä yhdessä pohdintatehtävien avulla.

Klassisten kielten opetuksen kannalta on ehdottomasti huomattava, että *Kuinka kieltä opitaan kes-*

kittyy nimenomaan puhuttuihin toisiin kieliin ja koulujen kieltenopetukseen. Klassisten kielten opetus mainitaan pari kertaa historiallisena erimerkinä, ottamatta huomioon, että kreikkaa ja latinaa sekä hepreaa ja muita vanhoja kieliä opiskellaan edelleen. Kirjassa ei myöskään käsitellä laajemmin koulumaailman ulkopuolisia nykykielten opetuksen konteksteja. Olisin mielelläni lukeut enemmän aikuisille suunnattua kieltenopetuksesta eri yhteyksissä (maahanmuuttajien kieliopinnot, kieltenopetus yliopistoissa tai työskäyväien kieliopinnot). Jonkun verran kirjassa toki pohdittiin aikuisten ja lasten eroja kielten oppimisessa.

Kuinka kieltä opitaan auttaa pohdimaan kielten opiskelua yhtä aikaa oppimisen ja opettamisen näkökulmista. Se sopii yhtä lailla kieltä opettaville kuin opiskelijoille. Koska teologian opintoihin kuuluu sekä klassisten että nykykielten opintoja, on muutamaankin lukuun tutustumisesta iloa ja apua niin kieliopintojaan aloittaville kuin pidemmälle ehtineille opiskelijoille.

ULLA TERVAHAUTA
TEOL. TRI, HELSINKI

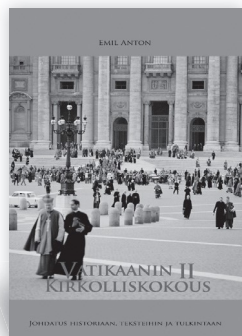
Juha Seppo

Arkkipiispan aika

– Martti Simojoki II

Martti Simojoki -elämäkerran jälkimmäinen osa keskittyy Simojoen vuosiin Suomen arkkipiispana aikana, jolloin kirkon arvomaailmaa kyseenalaistettiin vilkkaan demokratia- ja seksuaalikeskustelun kuohuissa. Simojoki tuli tuolloin tunnetuksi niin vahvana luterilaisena kirkonjohtajana kuin kansainvälisesti arvostettuna vaikuttajana.

35,30 (42,00) WSOY

Emil Anton

Vatikaanin II kirkolliskokous

– Johdatus historiaan, teksteihin ja tulkintaan Joulukuun 8. päivänä 2015 tulee kuluneeksi 50 vuotta Vatikaanin II konsiilin päättämisestä. Kirja on ensimmäinen suomenkielinen johdantoteos tämän 1900-luvun merkittävimmän kirkkohistoriallisen tapahtuman historiaan, teksteihin ja vaikutukseen.

AMANDA-KUSTANNUS

25,70 (28,60)

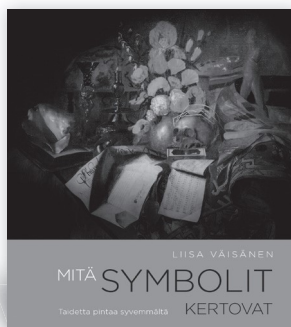

Aleksi
SOLEMNIS

Alk.
42⁰⁰

Papinpaita

Laadukkaat papin-paidat lyhyt- ja pitkähihaisena. Myös mittatilausmahdollisuus. Helppohoitoinen sekoitekangas (55 % CO, 45 % PES) tai hengittävä 100 % puuvilla.

KIRJAPAJA

31⁴⁰

Liisa Väisänen

Mitä symbolit kertovat

– taidetta pintaa syvemmältä

Kirjassa esitellään länsimaisen taiteen keskeisimmät aiheet antiikista 1800-luvun loppuun – mutta ei niinkään samoja kuuluja teoksia, joita kaikki taidehistorian teokset ovat jo tulvillaan. Valtaosa kirjasta käsittelee kirkollista ja kristillistä symboliikkaa. Teos on tehty katselijaystävällisesti, ja se sopii kaikille kuvallisesta kielestä kiinnostuneille.

31,40 (34,90)